

Foto Dr. Stendahl

Fra Selbuskarvene.

Foto Dr. Stendahl

FRA STORLIEN TIL GOL ELLER EN NOGET USEDVANLIG PÅSKETUR

AV K. SOLNØRDAL

En noe utvidet påskeferie samt trangen til å se noe nytt gav meg ideen til påsketuren 1934.

Flere års flakking rundt i Syltraktene har gjort disse nokså hjemmevante, så turen måtte henlegges annensteds. Men da jeg så å si hører hjemme på fjellet tiltalte ikke den tanke mig å bruke andre befordringsmidler enn skiene til startstedet, iallfall ikke i nevneverdig grad. Og da kom turen av sig selv. Start fra Storlien og så langt sydover som mulig, via Galdhøpiggen, fortrinnsvis til Finse. Værgudene og andre omstendigheter hindret mig i å komme dit, men herom senere.

Å få brukbart følge på en sådan tur var selvfølgelig temmelig utelukket, og jeg må tilstå at jeg gjorde heller intet forsøk. Nu er det jo skrevet så meget imot å gå alene i fjellet, tildels av folk som burde ha greie på hvad de skriver om, at jeg ikke skal prøve å omvende noen eller lede noen i fristelse.

Men da jeg har fått nær sagt tusener av stikkpiller, formaninger og skremmebilleder av alle mennesker jeg kjenner, undtatt min frue, vil jeg utøse av mitt hjerte og si det er forskjell på folk og man kan gå like trygt i uvær på fjellet som i en sterkt trafikert gate i en storby. Det er bare et spørsmål om erfaring, koldblodighet, og sist men ikke minst en førsteklasses kondisjon. Og til alle de velmenende vil jeg si: la oss ensomme fjellvandrere være i fred! Det er jo nettop fred og avveksling man søker i vår herlige fjellnatur, og la oss da slippe den unødige ballast av formaninger og skremmebilleder.

Mine planer var basert på å spise det viktigste samt å ligge inne i turisthytter eller andre steder underveis. Sovepose hørte altså denne gang ikke med til utstyret, som forøvrig var meget enkelt. Det var en del nødsproviant: chokolade og sardiner, ertil bananer og appelsiner. Enkelt skift undertøi, rikelig med

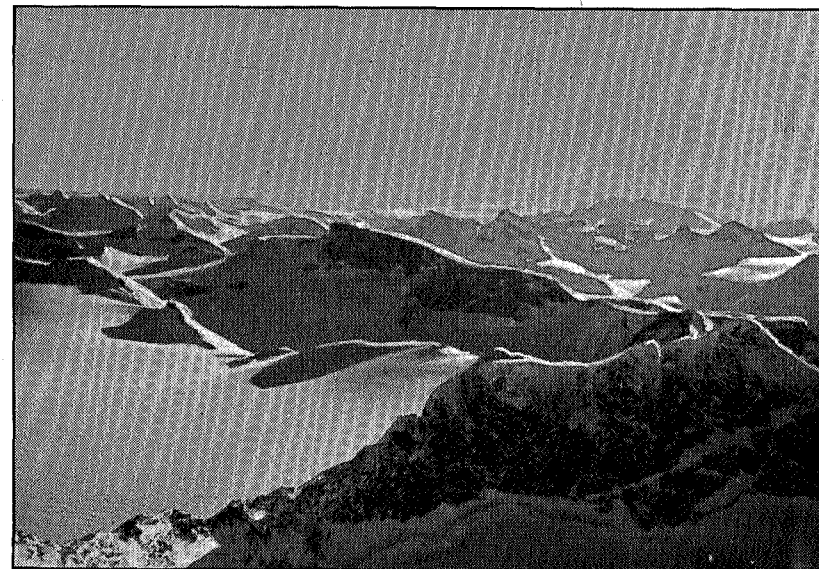

Sylen på Sylstugan i morgensol.

strømper, og uværsplass bestående av en hel kjeledress av silkepoplin, egen modell, til å dra utenpå skidressen.

Beholdningen av smurning var særdeles rikelig, foruten blåselampe, bensin- og terpentinflasker. Til tross for at alt overflødig var sløifet, blev pakningen på over 14 kg., og det er maksimum, skal man ha glede av turen. Den viktigste del av utstyret var selvfølgelig en bunke karter og et sikkert kompass.

Efter endt arbeidsdag torsdag før palmesøndag den 22. mars gikk det med eftermiddagstoget til Storlien og start i strålende sol og kuldegrader. Foreløbig gikk det jo så å si på hjemlige trakter, og turen til Sylstugan forbi Blåhammeren gikk fort i det skarpe føre. Særlig slutten av turen innover Sylplataet i klart måneskinn var enestående. Hele veien har man Sylfjellene rugende mot sig i hele sin velde, og i vest mot aftenrødmen står Fongen som en gyllenrød og hvit pyramide. Men når man nærmer sig Sylstugan, og den 14 kilos pakning begynner å øve sin nedbrytende virkning, ser man mest de innbydende lys og fantasiers kjøttgryter.

Fra Galdhøpiggen.

Det er forresten den annen dag at pakningen er verst. Senere er den gått over til å bli en kjær venn som man vet er der med alle sine goder, men som man ellers ikke legger merke til.

Sylstugan er vel og bra med all sin luksus, men man foretrekker de norske hytters hjemlige hygge på en fjelltur.

Dagen etter, fredag, åpenbarte sig også fra sin aller beste side med kuldegrader og sol og gav muligheten for et lengere fremstøt sydover. Fra trappen tok jeg billedet av Sylene, som til fulle viser dagens enestående muligheter.

Turen fra Sylstugan til Nedalen byr på strålende utsyn, men hovedfornøielsen er nedrennet til bunnen av Ekorrdalen. Her går det flere hundre meter rett ned som en passelig bratt hoppbakke med fin overgang til dalbunnen. Men husk på pakningen! Den har lett for å ta sine egne veier når man skal være overlegen og «logre» med fjellsiden, som det heter i slalåmsproget.

Fra Ekorrdalen gikk det også bra til Nedalen på det fine føre og i godt optråkket løipe. Efter en kort pause på Nedalens turisthytte fikk jeg på veien innover til Vekterstuen stifte bekjentskap med en av påskeløpernes fiender, nemlig solklubben.

Man smører ergerlig med mix eller lignende med det resultat at man får prøve sine armkrefter. På Vekterstuen fikk jeg den hyggelige opplysning at det ikke var folk på Storelvevollen, og da noen svensker nettop hadde tråkket løpe til Kjøli gruber, var det oplagt hvor ruten videre skulde gå: over Kjøli til Reitan.

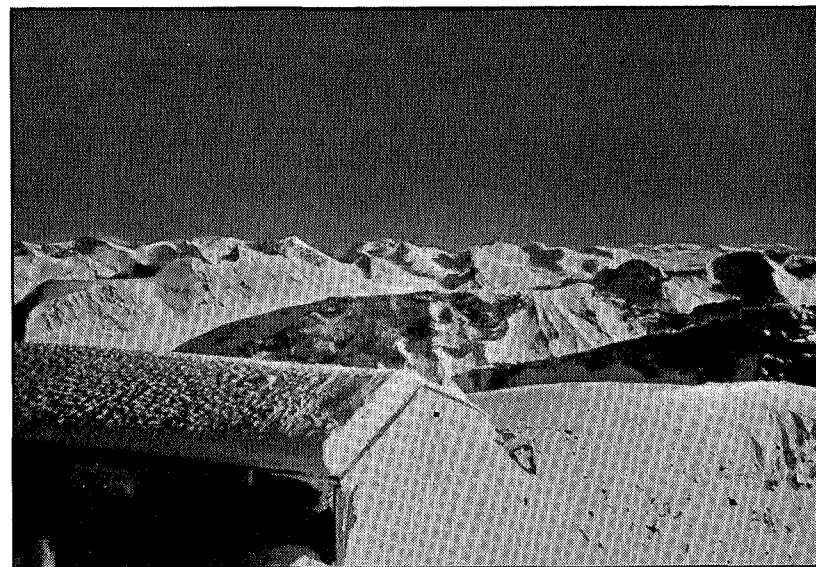
Opstigningen fra Stuesjøen til Kjøli er temmelig anstrengende selv på godt føre, men det glemmer man fort når man er kommet op, har nydt utsikten, tatt det obligatoriske foto, og skal starte utforkjøringen ned til Reitan. For her går det strykende, især når man er så heldig som jeg var å ha klarvær og hårde løiper på kaldt aftenføre.

På Reitan var det ikke stort annet å foreta sig enn å ta aften-toget til Røros, selv om det ikke akkurat hørte med til planen, og så satt man altså fredag aften på Røros Turisthotell.

Efter en sådan begynnelse blir man jo optimist, og målet for neste dag blev satt til Kvikne for derfra å gå over til Foldal. Men dagen derpå bød på, om enn godvær, en temmelig stiv bris fra sydvest som sinket farten og satte en stopper for tur i høifjellet. Og da jeg efter å ha passert Dalsbygden skulde dreie vestover over fjellet, begynte det også å sne, så det blev nok ikke annet å gjøre enn å holde sig langs efter åsryggen frem til den øverste grend i Vingelen. Det var drøi nok dagsmarsj allikevel. Især efter at sneværet kom blev det tungt og det måtte smurning til for i det hele tatt å holde det gående.

På en gård fikk jeg utmerket mat og losji og hadde det helt ypperlig selv om utsiktene for palmesøndag ikke var de beste. Om natten slo det imidlertid totalt om, så jeg kom ut om morgenen til en skyfri himmel, flere kuldegrader og nysne. Efter en lett frokost var det bare å legge i vei over fjellet til Nytrøa på Kvikneveien.

Her skulde det imidlertid vise sig at jeg hadde forregnet mig stygt. Efter kartet skulde løipen gå i 8—900 meters høide, og efter erfaring hjemmefra skulde jo dette være blanke snaufjellet. Men isteden kom jeg inn i uendelige bjerkelieer med en halv meter dyp nysne og ikke antydning til spor efter annet enn hare, så den som selv har brøitet litt løipe kan lett forestille sig hvor-

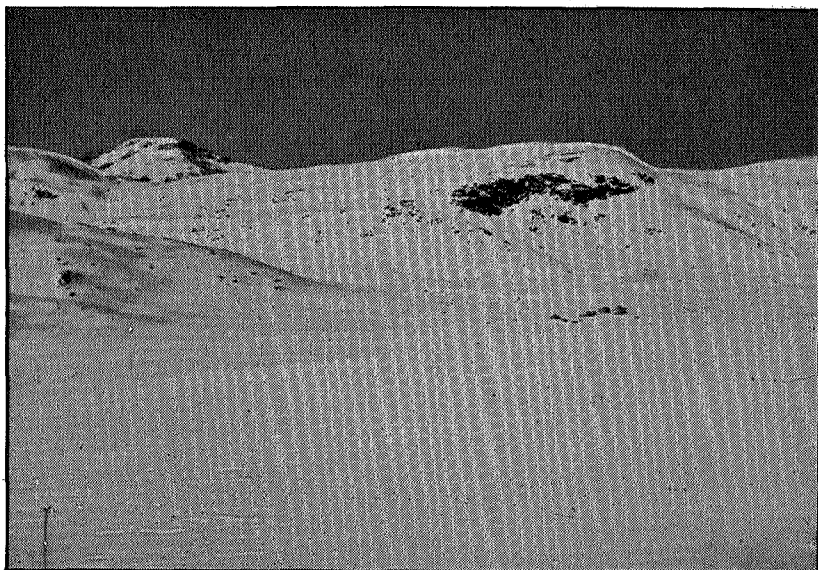

Fra Galdhøpiggen.

dan det var å mase sig frem over 2 mål på dette føre. En brennende sol fra skyfri himmel og aldeles vindstille gjorde det heller ikke bedre. Det var så varmt at jeg brøt mitt strengeste prinsipp og drakk vann en gang, for første og siste gang på turen. Efter 6 timers uendelig slit stod jeg på Kvikneveien, og da det ikke så ut til å bli bedre på den annen side, iallfall ikke til å begynne med, besluttet jeg å gjøre en omgående bevegelse for å komme til Foldal, hvorfra det ganske sikkert vilde gå opgatte løiper inn i Rondane.

Det blev altså landevei på ski til Tynset, bil derfra til Alvdal, hvor jeg overnattet, og rutebil mandag morgen op til Foldal kirke, hvor jeg startet mot Rondane i det samme strålende vær.

Nu viste det sig at min optimistiske antagelse om fine løiper bare delvis holdt stikk. For også her blev det å trække løipe. Til å begynne med gikk det fint langs den nye vei over fjellet til Atnasjøen helt frem til Fallet, men herfra blev det brøiting igjen. Nu er Rondane et av de nedbørfattigste steder i Norge, så sne-laget var ytterst sparsomt. Der hvor det ikke var føket og sneen

Eidsbugaren. I bakgrunnen tilvenstre Storegutt.

lå løst, gikk man helt igjennom, og avvekslende på stein og renmose. Især var det dårlig forbi Kringla op til Døråseter. Men videre derfra til Rondvassbu over Rondevatnet var det bedre. Over Rondevatnet trakk det som i en skorsten, men så er det også bare som en trang sprekk i fjellet med stupbratte, over 2000 meter høie fjell på begge sider.

Nu begynte jeg å få føling med andre påskeløpere. Særlig fikk jeg medlidenhet med en som trakk hele sitt utstyr med sovepose, telt, o.s.v. — ca. 25 kilo — på en skikjelke. Det så ikke særlig fornøielig ut på det ytterst vanskelige og farlige føre. Rondvassbu var et sted som kunde by på alt det en trett og frossen skiløper setter pris på. Og da jeg ved peisvarmen fikk anledning til å opfriske gamle minner med gamle kjente, var det dobbelt hyggelig.

Dessuten var programmet for tirsdagen svært makelig. Utforkjøring til Otta og derfra rutebilen til Røysheim, porten til Jotunheimen. En morgentur til toppen av Storrenden var også

på tale, men dagen oprant med tåke og snedrev, så det var bare å ta det med ro og mak ned til Sel og derfra landeveien til Otta.

Nu hadde jeg besluttet i tilfelle styggvær å dra rett forbi Galdhøpiggen og sydover uten å vente på et usikkert godvær. Og de dårlige utsikter på turen til Otta gjorde at stemningen var temmelig matt. Nu skulde det vise sig at snefillene som kom bare var en ekstra velvillighet fra værgudenes side for at føret skulde bli helt ideelt.

Men for ikke å foregripe begivenhetenes gang, etter å ha komplettert min beholdning av medium, som var praktisk talt den eneste smurning som blev brukt, bananer og appelsiner, samt inntatt en bedre middag, satt jeg i rutebilen på vei til Røysheim. Humøret steg merkbart etter som vi nærmet oss målet og været blev bedre og bedre. Til slutt var det helt klart, og turen op Otta- og Bøverdalen er jo i og for sig en opplevelse.

Røysheim er et herlig gammelt sted, bare synd at man på en sådan tur bestandig bare haster videre og kun betrakter de steder man stopper på som mat- og sovestasjoner.

Som tidligere nevnt hadde værgudene riktig tatt sig sammen og presterte akkurat den dagen jeg skulde entre Galdhøpiggen et vær og føre som det kan gå år mellom hver gang man opplever. Jeg kan ikke erindre å ha sett det bedre mere enn en gang. Solskinn fra en absolutt skyfri himmel, blikkstilte, kuldegrader og 2 tommer nysne oppå gammelt hårdt underlag.

På en sådan dag går opstigningen på sine drøie 1800 meter som en lek og man kikker innom Gjuvasshytten bare for å se hvordan det ser ut og få en prat med Vole. Selve turen på toppen, utsikten og fjellvidden en sådan dag kan ikke beskrives, det må oppleves, men det er også en opplevelse som får en til å glemme alt slit, dårlig humør og pessimisme, og gir en glede langt ut over dagen.

Et av mine fotos kan iallfall gi et lite begrep om hvor fantastisk flott det var. For ikke å snakke om nedrennet til Spiterstulen på afterføret. Når det er så jevnt og slett at det bare er å slippe på så man til slutt har følelsen av å ligge på luften. Det er den samme følelse som gjør utforrenn så nervepirrende og morsomt, sier ekspertene.

Skjærtorsdag bød på samme fine vær og føre og da formen nu begynte å bli bra, gikk turen den dag helt frem til Nystuen på Filefjell.

Fra Spiterstulen op Uladalen og ned Storådalen til Gjendebu — derfra op Veslådalen, ned til Bygdin, over Eidsbugaren, Tyinholmen, Tyin, og veien frem til Nystuen. Det var turens lengste dagsmarsj, og man følte jo så smått trang til en seng. Men Nystuen ligger ved hovedveien til Lærdal, som er åpen hele vintren, og her stod bilene i lange rekker og hotellet var mildest talt overfylt.

Jeg tror vi var 20 mennesker om natten i stuen i lenestoler, sofaer og på gulvet, og da like mange par våte støvler og strømper hang til tørk rundt ovnen, var det mindre hyggelig.

Hit var alt gått etter programmet, og da jeg skulde til Oslo senest påskesøndag formiddag, var planene for de neste to dager: fredag over Breistølen i Hemsedal til Jungdalshytten, og lørdag derfra til Finse.

Men fredagen vartet op med en real snestorm fra øst, og da gikk det ikke så fort. For det var nødvendig å gå med kompasset i hånden praktisk talt hele veien, og når man går alene, kan man ikke ta en eneste chance utfor bakke. Så det blev nok med Breistølen den dagen.

Jeg var så heldig å komme rett igjennom skaret mellom Suletindene, som i grunnen var det mest markerte punkt på veien. Ellers aner jeg ikke hvordan det ser ut på den delen av veien.

Nu hadde jeg selvfølgelig en chance til godvær, og kunde da rukket målet Finse den neste dag, men da situasjonen lørdag ikke var synderlig bedre, erklærte jeg påsketuren for avsluttet for denne gang og tok beltebilen ned Hemsedal.

Beltebilen var et befordringsmiddel som jeg varmt vil anbefale for tærer i fjellet. Til tross for den vedholdende storm og ikke annen antydning til vei enn noen staker som stakk op av snefonnene, gikk det fremover i ganske bra fart op og ned de mannhøie fonner og gjennom løssneen.

Og så gikk det med toget fra Gol til et par dagers velfortjent rangel i Oslo før hjemreisen.

MED SVARTISEN TIL NABO

ET ELDORADO FOR BRE-VANDRERE, BOTANIKERE,
ZOOLOGER, FOTOGRAFER, MALERE

AV BERGINGENIØR K. L. BØCKMAN

Svartisen har lenge nok ligget som et skremsel inne i midten av Norge. I denne artikkel viser bergingeniør K. L. Bockman at den så langt fra er noe skremsel, men en mektig og attraktiv Grønlandsverden som de flytende hotellere innvånere vel får se glimt av, men hvis herligheter først åpenbares, når man gir sig tid til å trengte inn mellom dens nunatakker — eller i et hvert fall holde sig en stund i dens naboskap.

Tre små klatter ligger igjen av den innlandsisen, som for noen titusener år siden dekket vårt land på samme måte som Grønland er nediset nu. Det er Svartisen, Jostedalsbreen og Folgefonnen. Så små er disse klattene forresten ikke. Svartisen, den største av dem, dekker et areal på over fem hundre kvadratkilometer, og regner vi dens gjennomsnittstykkelse til 200 meter, blir det hundre tusen millioner kubikkmeter is, mere enn femti tonn på hver av verdens mennesker, eller over tredve tusen tonn på hver nordmann om man skal gå efter selvforsyningsprinsippet og forbeholde all denne kjølighet for landets egne innbyggere nu i sommervarmen.

Nei, vi nordmenn trenger ikke dra til Grønland eller Spitsbergen for å se innlandsisen i all dens majestet med breer, gletchere og nunatakker. Et døgnns reise nordover fra Trondheim er nok, og man er midt oppe i det skjønneste arktiske turistlandskap noen sommerreisende kan ønske sig. Et vakkert, vilt, betagende landskap, hvor isens kolde dødspust og de nøkne fjells forrevne tinderekker er parret med de dype fjorders smilende ynde, der de ligger kranset av frodig bjerkeskog og med velstelte gårder, som speiler sig i det grønne mattskinnende brevann. Og for den opmerksomme iakttager med bare den minste innsikt i geologi, vil landets underlige historie fra istiden av være klart